

Spoleczny i polityczny porządek miasta komunalnego na obrzeżach Europy w XII-XVI w.

Celem projektu jest podjęcie badań porównawczych nad rozwojem miasta komunalnego na terytoriach objętych w pełnym średniowieczu procesami podboju, kolonizacji oraz rozbudowy i zagospodarowania. Ramy geograficzne projektu obejmują regiony należące do różnych stref kulturowo-politycznych i gospodarczych: Prusy i Inflanty, Walia i Irlandia, cztery północne regiony monarchii kastylijskiej, tzw. Hiszpania Atlantycka (Galicja, Asturia, Kantabria i Kraj Basków). Hipoteza badawcza zakłada, że istota rozwoju miast w średniowiecznej Europie nie polegała na przenoszeniu gotowych modeli i formy organizacji politycznej i społecznej z postkarolińskiego centrum na peryferie, lecz na ich ciągłej modyfikacji i dostosowywaniu do lokalnych potrzeb i warunków. Procesy te prowadziły do powstawania na obrzeżach Europy nowych form życia miejskiego, które podlegały dalszej recepcji w skali lokalnej lub regionalnej. Rozwój miasta komunalnego w średniowiecznej Europie miał więc w przeważającej mierze charakter policentryczny. Ramy chronologiczne projektu obejmują okres od II połowy XII w. do przełomu XV/XVI w. Zastosowany w tytule projektu termin porządek społeczny i polityczny obejmuje ramy ustrojowo-prawne wspólnoty komunalnej, jak i funkcjonujące wśród jej członków wzorce zachowań, wyobrażenia, więzy społeczne i narzędzia komunikacji. Miasto komunalne rozumiemy więc jako wspólnotę prawną i mentalną, opartą na normach formalnych, wartościach oraz wyobrażeniach i identyfikacjach społecznych. Prowadzone w ramach projektu badania pozwolą na wyodrębnienie cech wspólnych dla gminy miejskiej w Europie oraz cech specyficznych, typowych dla regionalnego lub lokalnego krajobrazu miejskiego.

Koncepcja planowanych badań zakłada koncentrację na trzech grupach problemów, które uznajemy za podstawowe dla charakterystyki porządku społecznego i politycznego komuny miejskiej: 1.) tworzenie wspólnoty mieszkańców, 2.) stanowienie i zachowanie pokoju, 3.) normowanie życia społecznego i społeczne dyscyplinowanie. Podstawę do sformułowania koncepcji metodologicznej prezentowanego projektu stanowią publikowane w latach 90-tych XX w. i na początku XX w. rozważania nad porządkiem politycznym średniowiecznej komuny miejskiej oraz badania nad normowaniem życia społecznego i społecznym dyscyplinowaniem. Projekt wyznacza nowe perspektywy badań nad miastem europejskim, gdyż do tej pory nie dysponujemy badaniami porównawczymi nad gminą miejską o tak szerokim zakresie terytorialnym.